

منیش دهمهوی وهک کهله شیر به زمانی خۆم بخوینم، قانونی پیویست نیه!

ج. س. سۆران

soran909@hotmail.com

هه موومان ده زانین، له درێژایی میژوی سهردهمدا، هه مو کوردیکیان به قهدهغه لیکردنی زمانی دایکی، له قسهکردن به زمانی خۆی بیبهش کردوه. ههر له بهر ئه مه، قسهیهکی زۆر کورتان بۆ دهگێرمهوه، که هه م وه که ی من ده سه له مینێ و هه م ته واوی جیهانی مرۆفایه تی ته کان ده دا. پیویستیشه بیدرکینم، که ئه م شته داستانیکی راسته قینهیه، نه ک شتیکی هه له به ستراو:

سالی 1981، بۆ لیکۆلینه وه له به ستینێ کتیبناسی کوردستاندا، چه ند مانگ له ولاتی به ناو تورکیا (تورکستان) بووم. رۆژیک له گه ره کی ئاکسه رای ئه سه ته مبول، له هۆتیلێک لێیان پرسیم “خه لکی کوپی، وتم “کوردم”. کابرا، که ئه مه ی بیست وتی “منیش کوردم به لام ده غیلت بم، له تورکیا قه ت نه لێی کوردم، کاریکێ پر مه ترسیه، ده تگرن”. ئه و پباوه بۆ ئه وه ی که قسه که ی خۆی به من به سه له مینێ، ئه م باسه ی گێراوه : وتی “من خه لکی یه کیک له گونده کانی شاری ئامیدم، رۆژیک له و ئاوییه، با بم مرد و ته مه نی درێژی بۆ ئیوه به جێ هینشت. خزم و که سوکار کۆبوونه وه و منیش بۆ با بم ده گریام. له پر دو دانه ژاندارمی ترک هاتن و وتیان “ئه و نده هه زار لیره جه ریمه ته”، منیش وتم “کاریکێ خرایم نه کردوه، بۆچی جه ریمه بدم”. کابرای ژاندارم وتی “ئیره تورکیایه، به کوردی گریان قه ده غه یه، ته نه نه ت ئه گه ر بابیشتم بمری. ده بی به ترکی بگری. منیش وتم “ترکی نازانم، چۆن به ترکی بگریم”. کابرا هه م جه ریمه ی کردم و هه م بریک رسته ی تایبه تی شیوه نی با بمردنی ترکی فیڕ کردم و تی “به م رسته ترکیانه بۆ بابت بگری”.

به بیستنی ئه م باسه، زیاتر بۆ مان ده رده که وی که چۆن داگیرکه رانی کوردستانی گه وه، به قه دهغه کردنی زمانی کوردی، نامه ردا نه، کوردیان له نیعه ته ی قسه کردن به زمانی خۆی بیبهش کردوه و له حالیکدا که له ته واوی ولاته کانی جیهان، ته نه نه ت له تورکیا و... هه زاران هه زار ساله، که له شیر به بی دانانی یاسا، به زمانی خۆی (قوولیقووقو) ده خوینێ، زمانی کوردی قه ده غه یه و له سه ده ی بیست و یه کدا، تازه قانوون داده نین، که له هیندیک بارودۆخدا، ره نگه مافی ئه وه ت ببی به زمانی خوت، وه ک که له شیر بخوینێ - تازه ئه و یاسایانه ش، له پاش بیست سال، له زۆر جیگه هیشتا به ریزه وه له نیو کتیه قانوونه کاندا، له سه ر تا قه کۆنه کان، دانراون و تو زیان لێنیشتوه. خزمینه ! منیش دهمهوی وه ک که له شیر به زمانی خۆم بخوینم، قانونی پیویست نیه !. مه گه ر جورمه؟

جا، چۆن نه یانه یشتوه به زمانی خۆمان بخوینێ و بدوین، ئه گه ر ته جره به یه کیشمان له زمانی کوردیدا ببی، زباتر له به ستینێ بیستن دایه - وه ک که سیک، که لال بی و که ر نه بی. ئیستا به پیی ئه م ته جره به یه، مانای راستی چه ند وشه و رسته تان، له فه ره نگی لوغه تی بیانی داعرز ده که م.

مانای راسته قینه ی چه ند وشه و رسته :

دهنگوباس = درۆ و ده له سه.

شه ففاف = به بی درۆکردنی هه میشه یی.

شه یتان = فریشته.

فریشته = شه یتان.

ترکی کیوی = بیست میلیۆن کوردی باکوور.

باشوور = کوردستانی (به ناو) عێراق.

درۆ = راست.

بلاوکراوهی کوردی = بلاوکراوهی دژی کورد (له هیندیک جی).

راقه‌ی رامیاری = جنیو و بوختان.

خراپ = باش.

درو = گول.

تیبینی کوردستان نیت:

ئهم نوسینه بیرونی چونی حاره‌نه‌که‌هت، کوردستان نیت له ناوه‌رۆکه‌گهی به‌رپرسیار نییه.

www.kurdistanet.org
کوردستان نیت